

Lausunto

17.05.2024

Asia: VN/33859/2023

Lausuntopyyntö selvityksestä Suomen malli tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteeksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Näyttelijäliitto edustaa yli 2000 ammattinäyttelijää, jotka työskentelevät monimuotoisesti mm. teattereissa, av-sektorilla elokuvissa, tv-sarjoissa, tv-viihteessä, animaatioissa, mainoksissa, äänitöissä ja monilla muilla sektoreilla. Näyttelijäliiton noin 1350:stä työkäisestä noin 1000 on freelancereita.

Kannatamme Kemppisen ehdottamaa porrastettua hybridimallia. Porrastuksella pystytään huomioimaan maksu- ja investointivelvoitteen oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys siten, ettei kansallisille tilausohjelmalveluille koidu kohtuutonta taloudellista lisärasitetta.

Pidämme tärkeänä, että tilausohjelmalveluiden liikevaihtoa tarkstellessa huomioidaan tilaus- ja transaktiomaksut sekä mainos-, sponsorointi- ja tuotesijoittelutulot. Myös muiden av-teosten hyödyntämisestä mahdollisesti saatavien tulojen huomioiminen tulee olla mahdollista tulevaisuudessa. Suomen mallia rakennettaessa on tarkoituksenmukaista arvioida sosiaalisen median alustoille asetettavan maksuvelvoitteen sisällyttämistä malliin Belgiassa tehdyn aloitteen mukaisesti.

Suoria investointeja laskettaessa hyväksyttäviin investointeihin tulee suhtautua kriittisesti, että ne ovat aidosti luonteeltaan suomalaista audiovisuaalista kulttuuria edistäviä. Sellaisia investointeja, jossa palvelu pidättää itselleen kaikki oikeudet ei voida hyväksyä osaksi investointeja. Suomalaisen av-tekijöiden elinkeinon turvaamiseksi on välttämätöntä, että maksu- ja investointivelvoitteen tarkoituksena on IP:n säilyttäminen kotimaisessa omistuksessa mahdollisimman laajasti. Nyt selvityksessä mainitaan, että IP-oikeuksien omistus tulisi säilyä tuotantoyhtiöissä, mutta on tärkeää huomioida tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden rooli oikeudenhaltijoina ja heille kuuluvien korvausten saajina.

Investoinneiksi hyväksyttävillä hankkeilla asetetut kriteerit ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaiset. Lisäyksenä tulisi huomioida edellä mainittu IP:n säilyminen suomalaisessa omistuksessa. Suomen virallisten kielten lisäksi olisi tarpeellista huomioida saamen ja romanin kielet, sekä viittomakieli. Jos gameshow- ja reality-formaatit halutaan sisällyttää investoinneiksi hyväksyttäviin tuotantoihin, tulee niiden olla suomalaisia alkuperäistuotantoja, jotka eivät pohjaa olemassa olevaan formaattiin.

Rahoituksen jakajina voisivat mielestämme toimia Suomen elokuvasäätiö ja AVEK. Kuten selvityksessä todetaan on ministeriön ohjauksella tärkeä rooli ja tämän lisäksi on selkeästi määriteltävä, miten kertyneitä varoja on mahdollista jakaa. Rahoituksen jakamisesta vastaavan toimijan valinnassa on syytä painottaa myös mahdollisimman matalia hallinnollisia kuluja, että kerätyt varat saadaan mahdollisimman suurelta osin hyödynnettyä av-teosten tekemiseen.

Ensimmäisenä jakokriteerinä tulisi olla , että vain kotimaisille alkuperäistuotannoille voidaan myöntää rahoitusta. Rahoitusta ei näin olisi mahdollista saada esimerkiksi tv-sarjan jatkokausiin tai jo kertaalleen tuotetun formaatin uudelleen tuottamiseen. Rahoitusta tulisi myöntää sekä elokuva- että sarjatuotannoille, niin fiktiolle kuin luoville dokumenteille. Kemppisen ehdotus rahoituksen ehtojen kokeiluluonteisuudesta on kannatettava. Lähtökohtaisesti ehtojen tulisi olla verrattain tiukat, jotta voidaan taata mahdollisimman suuri hyöty nimenomaisesti suomalaisille tekijöille ja esiintyville taiteilijoille. Samoin kuten investointeja arvioitaessa, tulisi rahoitusta jakaa Suomen virallisten kielten lisäksi myös saamen ja romanin kielisille sekä viittomakielisille sisällöille.

Näkemyksemme mukaan rahoitusta pitäisi suunnata tuotantoyhtiöiden lisäksi myös suoraan tekijöille kehittely- ja käsikirjoitustukena. Näin pystytään varmistamaan, että tekijöillä on aidot mahdollisuudet hyödyntää maksuvelvoitteella kerättyjä varoja oman työnsä kehittämiseksi, tuotantoyhtiöistä riippumatta ja av-teoksia voidaan kehittää moniäänisemmin.

Kansainvälistymisen tukeminen on tärkeää, mutta rahaston päätavoitteena ei saisi olla sisältöjen kansainvälistymisen tukeminen eikä rahoituksen edellytyksenä saisi olla riittävä kansainvälinen rahoitus. Rahoitusta pitäisi voida osoittaa myös sellaisille tuotannoille, jotka eivät kiinnosta kansainvälisiä rahoittajia. Pienillä tuotantoyhtiöillä, uusilla ja tuoreilla tekijöillä ja esim. luovilla dokumenteilla ei ole aina mahdollisuutta saada kansainvälistä rahoitusta. Kotimaisella rahoituksella tehty tuotanto voi kuitenkin ylittää myös kansainväliseen menestykseen.

Lopuksi haluamme painottaa, että direktiivin mahdollistama maksuvelvoite ja sitä kautta kerätyt varat eivät voi korvata olemassa olevaa rahoitusta vaan se tulee huomioida uutena, av-alan kasvua tukevana rahoitusmuotona.

Kuusikko Elina

Suomen Näyttelijäliitto - Finlands Skådespelarförbund ry.